

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Система управління якістю освітньої діяльності Київського національного університету технологій та дизайну (КНУТД) представляє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, взаємодія яких скерована на забезпечення високого рівня та постійне поліпшення якості освітньої діяльності. Схематично загальний вигляд системи управління якістю (СУЯ) представлено на рис. 1.

Рис.1. Система управління якістю освітньої діяльності КНУТД

Основними елементами СУЯ освітньої діяльності КНУТД є: політика, цілі, принципи та стратегія постійного поліпшення якості освітньої діяльності, планування, забезпечення, організація, мотивація, моніторинг та оцінка об'єктів системи.

Основним критерієм, за яким вимірюють та оцінюють освітню діяльність, є якість освітнього продукту – власне освітньої послуги, навчально-методичних і науково-дослідних розробок і компетентнісного фахівця. Одночасно на освітній продукт як результат освітньої діяльності впливає якість ресурсного забезпечення та якість освітніх процесів, тому основними об'єктами системи якості освітньої діяльності повинні бути ресурси, освітні процеси та результати.

На ефективність функціонування системи управління якістю освітньої діяльності КНУТД впливають зовнішні та внутрішні чинники. До основних зовнішніх чинників відносять вимоги й потреби замовників, здобувачів освіти, роботодавців, держави та суспільства, а також національні та європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти. Внутрішніми чинниками є ефективність менеджменту, зокрема планування, організації та контролю процедур стосовно забезпечення якості. Важливою є суб'єктивна сторона – ставлення

учасників освітнього процесу до якості освіти, їх відповідальність за її формування. Тому вагому роль відіграють існуючі в університеті культура освітньої діяльності та рівень самоаналізу й самоконтролю.

Для керування потоками даних та автоматизації управління процесами, що відбуваються в КНУТД, розроблено автоматизовану систему керування (АСК).

В основі АСК лежить інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та системи, які передбачають опис процедур та підсистем, що забезпечують збирання, аналіз і зберігання відповідних даних для ефективного управління та забезпечення якості освітньої діяльності університету. Як суб'єктів системи управління якістю освітньої діяльності визначено: роботодавців, управлінський апарат, науково-педагогічних працівників (НПП) та здобувачів вищої освіти. Вони різною мірою беруть участь в управлінні якістю освітньої діяльності, впливаючи на окремі її складові, але всі зацікавлені у її постійному поліпшенні. Об'єктами є основні складові освітньої діяльності: ресурси, освітні процеси та результати.

Ключовими елементами інформаційних систем є електронні бази даних: контингенту студентів та показників їх успішності; результатів працевлаштування та задоволення студентів освітніми програмами; планування й облік навчального навантаження; ефективності роботи НПП; обліку навчально-методичних ресурсів, матеріально-технічного оснащення та його вартості; основних показників діяльності університету тощо.

В табл. 1 наведено характеристику підсистем автоматизованої системи керування освітньою діяльністю, що застосовані у КНУТД. Для здійснення обліку стану та руху студентів, кадрів і фінансових потоків, раціонального використання наявного технологічного, матеріально-технічного та навчально-лабораторного фонду використовують спеціальні пакети прикладних програм.

Одним із засобів, без якого нині неможливо здійснювати освітню діяльність, є Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО). База представляє собою державний освітній електронний реєстр, головним призначенням якого є забезпечення стейкхолдерів освітньої діяльності інформацією щодо навчальних закладів, документів про освіту та наукові ступені, результатів зовнішнього незалежного оцінювання, перебігу вступної кампанії, студентських квитків та іншою інформацією в галузі освіти.

Підсистеми автоматизованої системи керування освітньою діяльністю (на прикладі КНУТД)

Підсистема АСК ЗВО	Об'єкт автоматизації	Характеристика
ЄДЕБО	Стан та рух контингенту, освітні документи	Єдина державна електронна база з питань освіти – державний електронний реєстр суб'єктів освітньої діяльності, освітніх документів і студентських квитків.
iZETA	Навчальні плани, навантаження НПП	Формування довідників спеціальностей, освітніх програм, переліку дисциплін, робочих навчальних планів. Розрахунок планового навантаження кафедр, його розподіл між НПП та облік фактичного виконання. Автоматизація відповідного документообігу; інформаційно-аналітична підтримка всіх підрозділів університету.
Розклад	Навчальне навантаження студента	Складання розкладу аудиторних занять студентів, завантаженості НПП та технологічних карт використання аудиторного фонду.
МСОП	Навчально-методичне забезпечення	Модульне середовище освітнього процесу (МСОП) – база даних електронних навчально-методичних комплексів дисциплін та інших електронних освітніх ресурсів.
Електронний журнал	Академічна успішність студента	Облік успішності навчальної роботи студентів та якості результатів навчання, формування рейтингу академічної успішності здобувачів вищої освіти.
Рейтинг НПП	Результати діяльності НПП	Облік і оцінювання навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи НПП за звітний період.
Anti-Plagiarism	Якість наукових робіт	Перевірка наукових робіт студентів та НПП на наявність ознак плагіату.
Фінансовий менеджмент	Ресурсне забезпечення	Планування та облік фінансового, матеріально-технічного та кадрового забезпечення освітньої діяльності КНУТД.

Досвід використання АСК у КНУТД вказує на низку проблем, які можуть виникнути із впровадженням ІКТ:

- відсутність достатніх навичок НПП у роботі з сучасними ІКТ та технікою, недостатня сформованість інформативної грамотності та інформаційної культури учасників освітнього процесу;

- організаційні, психолого-педагогічні проблеми, які пов'язані з процесом навчання, виховання, керування освітньою діяльністю здобувачів вищої освіти, оскільки скорочується безпосереднє спілкування між викладачем і студентом.

Вирішення цих питань є одним із першочергових завдань ЗВО, що прагнуть досягти конкурентоспроможності власних освітніх послуг на європейському та світовому ринках.

Таким чином, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій відкриває нові можливості й шляхи підвищення якості освітньої діяльності, сприяє формуванню системи внутрішнього забезпечення якості освіти, заснованої на стандартах TQM; дозволяє раціонально будувати освітній процес, більш ефективно управляти ним, порівнювати отримані результати із запланованими цілями на всіх етапах підготовки фахівців. Ефективне застосування автоматизованих систем керування освітньою діяльністю дозволяє забезпечити: підвищення ефективності і якості освітнього процесу; підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві; інтенсифікації процесу наукових досліджень в освітніх установах; підвищення

оперативності і ефективності управління навчальними підрозділами (інститутами, факультетами, кафедрами) і освітньою діяльністю ЗВО в цілому; інтеграції національних інформаційних освітніх систем у світову мережу, що значно полегшить доступ до міжнародних інформаційних ресурсів у галузі освіти, науки, культури і в інших сферах; розвитку сучасної корпоративної культури ЗВО.

В перспективі подальших досліджень доцільною є розробка психолого-педагогічних рекомендацій щодо подолання проблем супротиву освоєння новітніх інформаційно-комунікаційних технологій науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, зокрема старшого покоління та розробки відповідної мотиваційної системи.

Література

1. Моргулець О.Б. Управління вищим навчальним закладом як суб'єктом ринку : монографія. К.: КНУТД, 2017. 454 с.
2. Карплюк С., Вакалюк Т. Огляд функціональних можливостей програмного забезпечення для управління освітнім процесом закладу вищої освіти // Інформаційні технології і засоби навчання, 2018, Том 65, №3. С. 262-276.
- Гриценко В. Критерії ефективності створення і впровадження інформаційно-аналітичної системи управління в освітній процес університету // Інформаційні технології і засоби навчання, 2017, Том. 61, №5. С. 233-244.